

---

# Vědci chtějí zkoumat, ne psát žádosti o peníze

---

## Vědci chtějí zkoumat, ne psát žádosti o peníze

V hodnocení i financování české vědy a vysokých škol chybí koncepce, vize a jasná pravidla. Tak by se daly shrnout příspěvky zástupců akademické obce, kteří reagovali na prezentaci německého systému během diskuse, jež se uskutečnila 7. listopadu na Velvyslanectví Spolkové republiky Německo.

Debatě, spoluorganizované Humboldt klubem, předcházela přednáška prof. Franka Ziegeleho z Centra pro rozvoj vysokých škol v Güterslohu na téma Financování a hodnocení vysokého školství v Německu. S českým systémem seznámil posluchače náměstek ministra pro výzkum a vysoké školství Mgr. Tomáš Hruďa.

Téma hodnocení vědy a její financování rozdělilo názorově účastníky pódiové diskuse, kde do křesla vedle obou hlavních řečníků zasedla předsedkyně Akreditační komise ČR prof. Vladimíra Dvořáková, předseda Akademie věd ČR prof. Jiří Drahoš a zástupci Rady pro výzkum, vývoj a inovace prof. Vladimír Mařík a doc. Karel Oliva.

Diskuse o vysokoškolském systému si jsou na celém světě velice podobné, točí se kolem otázky hodnocení výkonů, identifikace excelence, možností zjistit, kde se vytváří kvalitní věda, komentoval debatu profesor Ziegele. Podle jeho názoru je dobře, že se v Česku opouští velmi parametrizovaný systém hodnocení a navrhovaný systém se přibližuje německému systému, který je kombinací měření a hodnocení pomocí peer review.

### Kritika současné metodiky

„Žádný z pilířů metodiky 2013 nepřináší v podstatě nic nového,“ kritizoval současné změny předseda Akademie věd. „Vidím sérii metodik jako sérii slepých uliček. Z mého pohledu se nezměnilo nic a projekt IPn je v hibernaci,“ uvedl profesor Drahoš. „Uvítal bych, kdyby MŠMT urychleně uvedlo v život projekt IPn, který budou vypracovávat lidé ze zahraničí,“ zdůraznil.

Podle docenta Olivy by upravená metodika pro následující čtyři roky měla vylepšit tu současnou větším využíváním prvků peer review, přičemž úprava bude ovšem parciální a skutečné hodnocení přinese až v roce 2016 projekt IPn. Pozitivním přínosem práce na metodice 2013 bude podle Olivy nikoli metodika sama, ale rodící se konsenzus, že v mnoha oborech je vlastním základem hodnocení peer review.

### Neexistující konsenzus

Projekt IPn je podle náměstka Hruďy příležitostí, jak některé věci zlepšit, ale pro jeho funkčnost je nutné dosáhnout elementárního konsenzu, což by mělo být výsledkem. „Nerad bych podepisoval něco, co významná část cílové skupiny považuje za zbytečné a nevhodné. Je to příliš mnoho peněz na to, abychom je s klidným svědomím vynaložili, aniž bychom si byli jistí, že to cílová skupina přijme. Možná existuje konsenzus v rámci Akademie, ale vnímám hlasy odjinud, zejména od děkanů přírodovědeckých fakult, kteří se významným způsobem podílí na celkovém množství výsledků a kteří tento názor nesdílí a považují metodiku za věc, která sehrála pozitivní roli,“ uvedl Hruďa k projektu, který by měl stát více než 110 milionů korun.

### Granty ERC jako ukazatel excelence

„Jedna slušná škola ve Švýcarsku má více grantů než celé Česko dohromady,“ konstatoval náměstek Hruďa. „Myslím, že má Česko na víc,“ dodal.

S počtem získaných grantů ERC a počtem vědců aplikujících o grant není spokojený předseda AV profesor Drahoš. S excelencí ERC grantů nemá podle něj ovšem metodika 2013 nic společného, to je hra na excelenci.

Na základní rozdíl v přístupu při podávání grantů poukázala profesorka Dvořáková, jež postrádá v českých institucích projektové manažery, kteří společně s vědci granty připravují. „V této soutěži můžete být úspěšní, pouze pokud jste součástí mezinárodního výzkumu a potřebujete servisní infrastrukturu,“ potvrdil její slova profesor Ziegele. „Vědci chtějí zkoumat, a ne psát žádosti. V Německu existují na vysokých školách servisní agentury, které tuto práci přebírají a poskytují vědcům podporu. Při zavádění takového systému je ovšem nutné vědce přesvědčit, že tito lidé neubírají peníze na výzkum, ale naopak peníze přináší,“ vysvětlil.

### Výzkum a financování

Podle náměstka Hruďy obdobně jako problém s metodikou plyne z nedůvěry mezi vysokými školami a některými lidmi, nedůvěra privátního sektoru vůči penězům, které směřují do výzkumu, je způsobena stále velkým procentem výzkumu, který není kvalitní a z pohledu veřejného financování ani obhajitelný. „To, že je někdo vědec a že ho to baví, není dost na to, aby dostal veřejné peníze. Já si své koníčky také platím ze svého. Pokud na něco chci veřejné peníze, tak musím dodat něco, co společnost opravdu využije,“ dodal Hruďa.

Profesorka Dvořáková v souvislosti s financováním výzkumu poukázala na finanční prostředky využívané na úrovni krajů. „Krajské úřady mají výrazné finanční prostředky na odborné řešení problémů, ale jen malé procento se dostane na regionální univerzity, pro které by to byla možnost rozvíjet aplikovaný výzkum.“

„Nejvíce poškozuje naši vědu, že nemáme koncepci, nemáme jistotu nějakého základu a nemáme možnou flexibilitu. Člověku je smutno, když se na to dívá,“ shrnula debatu o hodnocení a financování v Německu a Česku profesorka Dvořáková.